

International Journal of Languages' Education and Teaching
Volume 10, Issue 2, June 2022, p. 112-128

Received	Reviewed	Published	Doi Number
27.05.2022	06.006.2022	30.06.2022	10.29228/ijlet.62661

False Friends / Bilingual Homophones Structures:
Turkish-Russian Sampling

Oğuz SAMUK¹

ABSTRACT

In this study, the concept of "false friends/bilingual homophones", which is one of the important problems frequently mentioned in the field of translation studies, is discussed in the context of Turkish-Russian. The relationship between the Russian-Turkish peoples is very old and it is known that both nation lived very closely both geographically and culturally for many years. This proximity of course also affected the language and paved the way for various word exchanges between both languages. However, this study deals with "false friends/bilingual homophones" structures, not borrowing and lending words.

As a result of the Turkish-Russian and Russian-Turkish dictionaries searches, the spelling and pronunciations such as "bardak, durak, saray" which are found to be in common use in Turkish and Russian are the same; however, 79 structures whose meanings are completely different in the source and target languages and that support the "false friends/bilingual homophones" approaches of linguistics and translation science constitute the subject of this study.

Key Words: False friends, bilingual homophones, linguistic, translation and interpreting, Turkish, Russian

Yalancı Eş Değer / İki Dilli Sesteş Yapılar:
Türkçe-Rusça Örneği

ÖZET

Bu çalışmada, çeviri bilim alanında da sık sık dile getirilen önemli sorunlardan biri olan "yalancı eş değerlik/iki dilli sesteş yapılar" kavramı Türkçe-Rusça bağlamında ele alınmıştır. Rus-Türk halklarının uzun yıllar gerek coğrafi gerek kültürel anlamda oldukça yakın yaşadığı bilinmektedir. Söz konusu yakınlık elbette dile de etki etmiş ve bu iki dil arasında çeşitli kelime alışverişine de zemin hazırlamıştır. Yalnız bu çalışmada alıntı ve verinti kelimeler değil, yalancı eş değer yapılar ele alınmıştır. Yapılan Türkçe-Rusça ve Rusça-Türkçe sözlük taramaları sonucunda Türkçe ve Rusçada ortak kullanımda olduğu tespit edilen "bardak, durak, saray" gibi yazılışları ve telaffuzları aynı ama anlamları kaynak ve hedef dillerde tamamen farklı olan, dilbilim ve çeviribilimin "yalancı eş değerlik/iki dilli sesteş yapılar" yaklaşımlarını da destekleyen 79 yapı bu çalışmanın konusunu oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yalancı eşdeğerlik, iki dilli sesteş sözcükler, dilbilim, mütercim-tercümanlık, Türkçe, Rusça

¹ Visiting Prof., University of Calgary, Werklund School of Education, Language&Literacy, oguz.samuk@ucalgary.ca, ORCID: 0000-0001-7332-9964.

Giriş

Bu çalışmada ele alınan; çeviri bilim alanında da sık sık dile getirilen önemli sorunlardan biri olan “yalancı eş değerlik (İng.: *False friends*)/iki dilli sesteş yapı (İng.:*Bilingual homophones*)” kavramları, sadece yapısal olarak değil, terminolojik olarak da bazı problemleri bünyesinde barındırmaktadır.

Türkçede Rusça, Rusçada da Türkçe aynı/yakın anlamda kullanılan ve ödünçleme (İng.: *borrowing*) olarak adlandırılan kelimeler -diğer pek çok dil arasında olduğu gibi- elbette vardır; fakat bu çalışmada ele alacağımız yapılar, her iki dilde de yazılışları ve telaffuzları aynı; ancak anlamları tamamen farklı olan yapılar olup ödünçlemeler bu araştırmanın kapsamı dışındadır. Yukarıda sözü edilen bu yapılar: Kaynak ve hedef dillerde bulunan; farklı dillerdeki ses ve/veya şekil olarak benzer görünen ve/veya aynı olan; ancak anlam olarak tamamen farklı olan yapılardır. Konuyla ilgili ayrıntılara geçmeden önce, sözü edilen yapının; “yalancı soydaş yapılar/akraba yapılar (YSY/YAY) (İng. *false cognates*)” olmadığını, yalancı eş değer (YED) (*false friends*) ile yalancı soydaşlığın/akrabalığın (*false cognates*) birbirinden tamamen farklı olduğunu özellikle belirtmek gerekmektedir.

İki farklı dildeki, yukarıda sözü edilen farklılıkları bünyelerinde barındıran yapılar, birbirleriyle herhangi bir akrabalık ilişkisi olmayan yapılardır. Bu yüzden de herhangi bir ortak kavram alanına sahip değillerdir. İşte tam da bu yüzden ki YED ile YSY/YAY birbirinden tamamen ayrı tutulması gereken terimlerdir.

Yapılan incelemeler sonucunda -tespit edilebildiği kadarıyla- Türkoloji alanında, YED’ye dair yapılan hemen hemen bütün çalışmalarda bu iki farklı unsurun aynı unsurmuş gibi ele alındığı ve bu iki farklı unsur arasındaki farkın dikkate alınmamasından kaynaklanan birtakım yanlış aktarmaların yapıldığı görülmüştür. Konumuzun dışında olduğu ve bu açıdan; birinci derecede gerekli olarak görülmediğinden, bu çalışmalarla ilgili örneklere yer verilmemiştir. Lehçeler arası yapılan “yalancı eşdeğerlik” çalışmalarında bu konuyla ilgili çok sayıda örneğe rastlamak mümkün olacaktır.

YED ve YSY/YAY kavramları, dilbilim ve çeviri bilim alanlarında diller arası olarak ve ikisi arasındaki farklar gözetilerek ele alınıp İngilizce “*false friends/false cognates*” olarak adlandırılırken; Türkoloji alanında iki kavram arasındaki farklar gözetilmeden sadece lehçelerdeki ve/veya aynı lehçenin tarihi devirlerindeki benzerlikleri kapsayan bir kavram olarak ele alınıp yalnızca metin aktarmalarında ya da metin aktarmalarına dayanak teşkil edecek ayırt edici çalışmalarda kullanılmakta ve YED kavramının yalnızca yukarıda sayılan çalışmalar için kullanılması gerektiği, pek çok Türkoloji araştırmacısı tarafından iddia edilmektedir; oysa ister (dil içi) aktarmalarda ister (diller arası) çevirilerde, benzerliklerden kaynaklanan, ortaya çıkması muhtemel karışıklıkların giderilmesi için -gerekli durumlarda- yalnızca çeviri bilim alanında değil, Türkoloji alanında da YED ve YSY/YAY tespitlerinin yapılması ve çalışmaların bu bağlamda ele alınması gerektiği düşünülmektedir. Bu anlamda; çalışmamızda, YED ve YSY/YAY kavramları Türkçe ve Rusça kelimeler üzerinden, diller arası olarak ele alınmış olup çalışmamızda sadece YED yapıları yer verilmiştir.

Türkoloji çalışmalarında yalancı eş değerlik iki ana başlıkta incelenmektedir:

Tam Yalancı Eş değer Yapılar: Hedef dilde aynen var olan ve kavram alanları hiç örtüşmeyenler -ki bunları sadece YED olarak adlandırmak yerinde olacaktır.

Kısmi Yalancı Eş değer Yapılar: Hedef dilde dönüştürülebilir/kısmen farklı şekliyle var olan ve kavram alanları kısmen örtüşenler (BÜKE, 2014). Bunları da YSY/YAY kapsamında değerlendirmek gerekecektir. Dolayısıyla, lehçeler arası ya da lehçe içi aktarmalarda da kavram alanı hiçbir şekilde örtüşmeyenlerin YED, kavram alanında kısmen ya da tam örtüşme olanların da YSY/YAY olarak adlandırılması ve bu iki farklı kavramın ayrı ayrı ele alınması gerekmektedir ki sonuç olarak arkaba başka, arkadaş başka şeydir.

Bilindiği üzere gerek Türkleri ve/veya Türklüğü konu alan gerek Türk ve Türklükten bağımsız, salt Rusça yazılmış çok fazla eser vardır. Bu eserlerin Rusçadan Türkçeye çevirilerinin yapılması ya da sadece Kiril alfabesinden Latin alfabesine aktarılmasının tarihi ve kültürel getirilerinin ne kadar önemli olduğu aşikâr olup yapılacak olan çevirilerde/aktarmalarda ve dil eğitiminde karşılaşılma durumunda ve böyle bir durumda da -YED ve YSY/YAY yapıları dikkat çekilmezse- yanaltıcı olabilme ihtimali çok yüksek olan kelime ve diğer yapıların tespit edilmesi gerekmektedir. Esasında sadece yapılacak olan edebi ya da bilimsel çevirilerde değil, kültürel ve/veya diplomatik anlamda gerçekleştirilecek her iletişimde ortaya çıkabilecek yanlış anlaşılmanın giderilmesi ve bu konuda farkındalık yaratmak da bu makalenin amaçları arasındadır.

Yöntem

Bu çalışmada yer alan yapıların %99'u Büyük Rusça-Türkçe ve Türkçe-Rusça Sözlük²'ten tespit edilmiş ve başta Oxford Üniversitesi tarafından hazırlanan Oxford Russian Dictionary'den de teyit edilmiştir ancak, etimolojik analiz, bambaşka ve de çok geniş bir alan olduğundan bu çalışmada etimolojik ayrıntılardan bahsedilmemiştir. Zira etimolojik olarak inceleme yapılan bazı kaynaklara bakıldığında, bu makalede yalancı eşdeğer olarak nitelendirilen bazı yapıların, o kaynaklarda ödünçleme olarak ele alındığı görülmektedir. Örneğin; bardak sözcüğünün Türkçeden Rusçaya geçtiği ifade edilmiş, bu bilgi etimolojik kaynaklara dayandırılmış ve "serserilerin toplandığı yer, dağınık mekan" olarak anlamlandırılmıştır (TEKLELİ, 2006. Akt. KARAMAN, 2009).

Yapılan bazı etimolojik temellendirmelerin sahilliği konusuna girmek de başka bir araştırmanın konusu olabileceğinden ve bu çalışmayı ilgilendiren kısmın etimolojik arka plan değil de halihazırdaki kullanımlar olduğu gerçeğinden yola çıkılarak etimoloji bahsine burada son verilmiştir.

Bu çalışmada yer alan yapılar, Rusça madde başlarından seçilmiş ve bu çalışmada sınırlı sayıda yapının Türkçedeki ve Rusçadaki karşılıklarına yer vermekle yetinilmiştir. Aynı yapıların Türkçelerinin Rusça karşılıklarına; çalışmanın sınırlılıkları nedeniyle -daha geniş bir çalışmada ele alınmak üzere- bu çalışmada yer verilmemiştir. Örneğin; Türkçede "Su vb. şeyleri içmek için kullanılan, genellikle camdan yapılan kap" anlamındaki "bardak" kelimesinin Rusçadaki karşılığı "стакан" olup bu çalışmada bu ayrıntıya yer verilmemiştir.

Bütün bunlara ek olarak, her iki dil için de karşılıklı diyebileceğimiz, bütün seslerin örtüşmemesi konusu da bu iki dil arasındaki birbirine çok yakın olan ama, yazılışı ve okunuşu %100 uyumlu olmayan yapıların ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Dolayısıyla, bu tür ses farklılığı olan yapılar da çalışmamızın dışında tutulmuştur.

Madde başları hem Türkçe hem Rusça olarak verilmiş; madde başlarının anlamları verilirken de; Rusça için [RU.], Türkçe için [TR.] kısaltmaları kullanılmıştır. Türkçe kelimelerin adlandırılması için öncelikle

² Большой Турецко-Русский и Русско-Турецкий Словарь, (2011). Дом Славянской Книги, Москва.

Türk Dil Kurumu'na ait çevrimiçi Güncel Türkçe Sözlük (GTS), GTS'de bulunamayan kelimelerin karşılıkları için de Kubbealtı Akademisi Kültür ve Sanat Vakfı'na ait çevrimiçi sözlük olan Kubbealtı Lügati(<http://lugatim.com>)'nden yararlanılmış olup madde başları Türkçe alfabetik sıraya göre dizilmiştir.

Yalancı Eş değer Yapılar Bağlamdan Çıkarılabilir mi?

Yalancı eş değerlikle ilgili eserler incelenirken dile getirilebilecek konulardan bir tanesi, belki de en dikkat çekenlerden bir tanesi de “bağlam/siyâk u sibak” konusudur. Bu anlamda araştırmacılar, söz konusu kelimenin metindeki ya da konuşmadaki akıştan çıkarılabileceği iddiasında bulunabilirler. Bu, kısmen haklı bir iddia da olabilir; ancak her zaman ve her yerde geçerli olamayacağı gibi, kelimenin hedef dildeki karşılığı bilinmediği durumlarda böyle bir sorunla karşılaşılma ihtimali doğmaktadır. Yalancı eş değer kategorisindeki bir kelimeyle gerek yazılı gerek sözlü olarak muhatap olan birisi o kelimenin kaynak/hedef dillerdeki anlamını biliyorsa zaten bu konuda herhangi bir problem yaşanmayacaktır.

Rusça'da “yatak/karyola”, Türkçede ise kısaca boyun bağı diye de adlandırılan “kravat” kelimesi ele alındığında, kaynak dildeki konuşur/yazar: “Kravat satın aldım.” cümlesini kurduğunda, bu cümlenin muhatapı eğer kelimenin kaynak dildeki karşılığını bilirse de bilirse de bu kelimenin doğru anlamının -en azından tek cümle için- bağlamdan yola çıkılarak tespit edilmesi mümkün değildir. Ya da Rusçada “ahır” anlamına gelen ama Türkçede kısaca “devletlerin yönetildiği yer” anlamındaki “saray” kelimesi ele alındığında, bu kelimenin kaynak dildeki karşılığının bilinmediği durumlarda ortaya oldukça ilginç diyaloglar çıkması kaçınılmaz olacaktır. Konuyla ilgili örnekler çoğaltılabilir; ancak çalışmanın sonunda tespit edilen bütün yapılar alfabetik olarak, anlamlarıyla birlikte verileceği için bu kısımda bu kadar örnekle yetinmek tercih edilmiştir.

Kaynak ve Hedef Dillerdeki Çok Anlamlılık Meselesi

Bilindiği üzere bir kelimenin birden fazla anlamı olabilmektedir. Herhangi bir yabancı dil ya da akraba dillerden yapılan çevirilerde ya da lehçelerden yapılan aktarmalarda kelimelerin çok anlamlılığı göz ardı edilerek sadece ilk anlamları düşünülür ve çevirmenin/aktarıncının kelimelerin diğer anlamlarını bilmemesi ya da göz ardı etmesi nedeniyle kelime ve/veya yapılar hedef dile de bu anlamıyla aktarılmaktadır. Bu ve buna benzer hataların önlenmesi için çeviri/aktarma yapanların bütün olasılıkları göz önünde bulundurmaları, kaynak ve hedef dillerin söz varlığının inceliklerini bilmeleri, bünyesinde metafor barındırmayan anlatımlar ile mecaz anlatımlar arasındaki farka dikkat etmeleri, anlatıma renk katan mecazları tespit edip bunu hedef dile uygun karşılıkları ile aktarabilmeleri, kaynak ve hedef dilin kültürüne ve gramer kurallarına bütünüyle hâkim olmaları ve bütün bu incelikleri dikkate alarak çalışmalarını yürütmeleri gerekmektedir (ALKAN, 2012).

İki Dil Arasında Bu Denli Benzerliklerin Olması Normal Karşılabilir mi?

Köken bakımından incelendiğinde dil ailesi olarak birbirinden oldukça uzakta olan bu iki dilin kon

Tespit Edilen Yalancı Eş Değer Yapılar

AD / АД:

[TR.]

(I)

1. Bir kimseyi, bir şeyi anlatmaya, tanımlamaya, açıklamaya, bildirmeye yarayan söz, isim, nam.
2. Herkesçe tanınmış veya işitilmiş olma durumu.
3. Canlı ve cansız varlıkları, duygu ve düşünceleri, çeşitli durumları bildiren kelime, isim.

(II)

1. Sayma.
2. Sayılma.

[RU.]

1. cehennem, 2. tımarhane, 3. zihinsel işkence, 4. ıstırap.

1. ALET / АЛЕТЬ:

[TR.]

1. Bir el işini veya mekanik bir işi gerçekleştirmek için özel olarak yapılmış nesne.
2. Bir sanatı yapmaya, uygulamaya yarayan özel araç.
3. *teknik* Bir makineyi oluşturan ve işlemesine yardım eden parçalardan her biri.
4. (*mecaz*) Maşa.

[RU.]

1. Kızarmak, 2. Kırmızı görünmek, 3. Allanmak.

2. BABA / БАБА:

[TR.]

1. Çocuğu olan erkek, peder.
2. Çocuğun dünyaya gelmesinde etken olan erkek.
3. Kazılarda çıkarılan toprağın miktarını hesaplayabilmek için yer yer bırakılan toprak dikme.
4. Çatı mertegi.
5. Bir ülkeye veya bir topluluğa yararlı olmuş kimse.
6. (*mecaz*) Anlayışlı, iyi huylu erkek.

7. (*mecaz*) Silah kaçakçılığı, kara para aklama ve uyuşturucu madde ticareti vb. kirli ve gizli işler yapan çetenin başı.

8. (*mecaz*) Koruyucu, babalık duyguları ile dolu kimse.

9. (*mecaz*) Ata.

10. (*argo*) Çok kaliteli, üstün nitelikli.

11. (*eskimiş*) Tarikatların bazısında tekke büyüğü.

12. (*eskimiş*) Bu gibi kimselere verilen unvan.

13. Gemi veya iskelede halatın takıldığı yuvarlak başlı iri demir, ağaç veya beton dikme.

14. Bir merdivende, tırabzanın sahanlıkla birleştiği yerde bulunan dikey öge.

[RU.]

1. Kadın,

2. Tokmak.

3. BAL / БАЛ:

[TR.]

1. Bal arılarının bitki ve çiçeklerden topladıkları bal özünden yapıp kovanlarındaki petek gözlerine doldurdukları, rengi beyazdan esmere kadar değişen tatlı, koyu, sıvı madde.
2. Olgunlaşmış incirin, dışına sızan tatlısı.
3. Ağaçların kabuğundan sızarak pıhtılaştıran besi suyu.

[RU.]

1. Kıyafet balosu, dans gecesi.

2. Top

4. BANKET / БАНКЕТ:

[TR.]

1. Şehirler arası yolların iki tarafında yayaların yürümesine ve taşıtların trafiği aksatmadan durabilmesine yarayan çakıl veya toprak yol.
2. Yamaçtan kayan toprağı yerinde tutmak ve böylece ekilmeye elverişli yer kazanmak için türlü yollarla yapılan dar basamak.

[RU.]

- Ziyafet, ziyafet salonu, ziyafete katılmak, yemek vermek.

5. DURAK / ДУРАК:

[TR.]

1. Tren, tramvay, otobüs, minibüs vb. genel taşıtların durmak zorunda olduğu veya durabileceği yer.
2. Çok sayıda taksinin bir arada çalıştığı ve bağlı olduğu işletme.
3. Kısa bir süre konaklanacak, durulacak yer.
4. Konuşmada, anlamın gerektirdiği biçimde kelimeler arasındaki ses kesintisi.
5. Hece ölçüsüyle yazılmış şiirlerde ölçü kalıpları içindeki durma yerleri.
6. Bir ölçü uzunluğunda susma.
7. Cümle sonundaki nokta.

[RU.]

Aptal, soytarı, dalkavuk.

6. BANT / БАНТ:

[TR.]

1. Yapılış özelliğine göre sarma, yapıştırma vb. işlerde kullanılan düz, ensiz, yassı bağ, şerit, izole bant.
2. Yara üzerine yapıştırılan özel olarak hazırlanmış ilaçlı küçük şerit.
3. Ses alma aygıtlarında seslerin kaydı için kullanılan manyetik oksitli plastik veya selüloz şerit.

[RU.]

Yay, fiyonk, eğilmek, başla selamlama.

7. BARAN / БАРАН:

[TR.]

Yağmur

[RU.]

Koyun

8. BARDAK / БАРДАК:

[TR.]

1. Su vb. şeyleri içmek için kullanılan, genellikle camdan yapılan kap.
2. Bu kabın alacağı miktarda olan.
3. Boduç, çamçak.
4. (*halk ağzında*) Toprak testi.

[RU.]

1. Karmaşa, kargaşa

2. Genelev

9. BARIŞ / БАРИШ:

[TR.]

1. Barışma işi.
2. Savaşın bittiğinin bir antlaşmayla belirtilmesinden sonraki durum, sulh, hazar.
3. Böyle bir antlaşmadan sonra insanlık tarihindeki süreç.
4. Uyum, karşılıklı anlayış ve hoşgörü ile oluşturulan ortam.

[RU.]

1. Kâr, fayda, çıkar, yarar. 2. Kârlı çıkmak

10. BAŞKA / БАШКА:

[TR.]

1. Bilinenden ayrı, değişik, farklı, özge.
2. Nitelik yönünden alışılmışın dışında bir üstünlüğü olan.
3. Ayrıca, üstelik, bir yana anlamlarında -den başka biçiminde kullanılan bir söz.

[RU.]

1. Kafa

2. Ahmak, dangalak, mankafa.

11. BAYAN / БАЯН:

[TR.]

1. Kadınların ad veya soyadlarının önüne getirilen saygı sözü.
2. Kadın.
3. Eş, karı.
4. Kadınlara bir seslenme sözü.

[RU.]

Bir akordeon türü.

12. BAZA / БАЗА:

[TR.]

1. Mobilyanın uzunluğunca konulan dar ayak.
2. Dolap gövdesinin zemine düzgün oturmasına yarayan çerçeve şeklindeki kaide.
3. Yatağın yerden yüksek olmasını sağlayan veya sandık olarak kullanılan boş bölmesi.

[RU.]

1. Temel,

2. Depo, ambar.

13. BİT / БИТЬ:

[TR.]

Yarım kanatlılar alt takımına giren, insan ve memeli hayvanların vücudunda asalak olarak yaşayan böcek, kehle (Pediculus).

[RU.]

1. Vurmak, dövmek, dayak atmak,
2. Çarpışmak.

14. BOL / БОЛЬ:

[TR.]

1. İçine girecek şeyin boyutlarından daha büyük veya geniş olan, dar karşıtı.
2. Nicelik bakımından olağandan veya alışıldandan çok, kıt karşıtı.

[RU.]

1. Acı, incinme, sızı, ıstırap, sıkıntı, şikayet, zihinsel acı.
2. Dikiş.

15. BOY / БОЙ:

[TR.]1. Bir şeyin tabanı ile en yüksek noktası arasındaki uzaklık. 2. Bir yüzeyde, en sayılan iki kenar arasındaki uzaklık, en, genişlik karşıtı.

3. Uzunluk.
4. Kumaş için ölçü.

[RU.]

1. Kavga, savaş,
2. Vurmak,
3. Zorla almak
4. Öldürmek
5. Kesme
6. Kıрма

16. BURAK / БУРАК:

[TR.]

Hız. Muhammed'in Miraç Gecesi'ndeki biniti.

[RU.]

Pancar (kökü)

17. BURUN / БУРУН:

[TR.]

1. Alınla üst dudak arasında bulunan, çıkıntılı, iki delikli koklama ve solunum organı.
2. Bazı şeylerin ön ve sivri bölümü.
3. (meczaz) Kibir, büyülenme.

4. Karanın, özellikle yüksek ve dağlık kıyılarda, türlü biçimlerde denize uzanmış bölümü.

[RU.]

Çatlayan, kırıcı dalga.

18. BUTON / БУТОН:

[TR.]

Bazı aletleri çalıştırmaya yarayan düğme.

[RU.]

1. Tomurcuk, gonca.
2. Sivilce, kabarcık.

19. ÇEREZ / ЧЕРЕЗ:

[TR.]

1. Asıl yemekten sayılmayan, peynir, zeytin vb. yiyecekler.
2. Yemek dışında yenilen yaş veya kuru yemiş vb. şeyler, atıştırılmalık.
3. Ziyaret edilen internet sitelerinin daha sonra aynı sitenin ziyaret edilmesi durumunda kullanılmak üzere kaydettiği küçük bilgiler.

[RU.]

1. Bir şeyin karşısında, bir taraftan diğerine.
2. Üstüne üstlük.
3. Bir şey aracılığıyla.
4. Başkasının yardımıyla.
5. Biraz sonra n. Zaman veya bazılarını atlamak.
6. Bazı aralıklar (zaman, mekan).

20. DAL / ДАЛ:

[TR.]

1. Ağacın gövdesinden ayrılan kollardan her biri.
2. Branş.
3. Bir bilim alanının içinde yer alan ana bilim dalında alt alanı.
4. Canlıların bölümlenmesinde, sınıfların bir araya gelmesiyle oluşan birlik, şube.

[RU.]

1. Uzaklık
2. Uzak nokta

21. DAMA / ДАМА:

[TR.]

Karelere ayrılmış zemin üzerinde on altı taşla iki kişi arasında oynanan oyun.

[RU.]

Eş, hanım, kadın, kraliçe.

22. DAR / ДАР:

[TR.]

(I)

1. İçine alacağı şeye oranla ölçüleri yetersiz olan, geniş ve bol karıştı.
2. Genişliği az veya yetersiz olan, ensiz, mikro.
3. Az, elverişsiz, sınırlı.
4. Sıkıntılı.
5. (*mecaz*) Yetersiz.
6. Güçlülük, ucu ucuna, ancak.

(II)

(*eskimiş*), İdam mahkûmlarını asmak için dikilen direk.

(III)

(*eskimiş*), Yurt.

(IV)

(*eskimiş*), Ev.

[RU.]

Bağış, hediye

23. DEVA / ДЕВА:

[TR.]

İlaç, çare.

[RU.]

1. Evlenmemiş genç kız,
2. Bakire
3. Başak

24. FAL / ФАЛ:

[TR.]

Geleceği öğrenmek, şans ve kısmeti anlamak amacıyla oyun kâğıdı, kahve telvesi, el ayası vb.ne bakarak anlam çıkarma, baki.

[RU.]

Kandilisa (Yelkenleri yerlerine çekmekte kullanılan halatların genel adı.)

Savlo (Sancak çekmekte, işaret kaldırmakta kullanılan bir veya bir buçuk burgata ölçüsündeki ince halat.)

25. GAM / ГАМ:

[TR.]

(I)

Tasa, kaygı, üzüntü.

(II)

Sekiz notanın kalın sestene inceye veya inceden kalına gitmek üzere sıralanmış dizisi.

[RU.]

Gürültü patırtı, curcuna, şamata.

26. GAR / ГАРЬ:

[TR.]

Demir yolu ile yolculuk edenlerin gereksinimlerinin geniş ölçüde karşılandığı büyük tren istasyonu.

[RU.]

1. Yanmak, yanık kokusu

2. Kül.

27. İL / ИЛ:

[TR.]

1. Ülkenin vali yönetimindeki bölümü, vilayet.
2. Şehrin niteliklerini taşıyan büyük yerleşim yeri.
3. Ülke, yurt.
4. Eski Türklerde devlet.

[RU.]

Alüvyon, çamur

28. İZ / ИЗ:

[TR.]

1. Bir şeyin geçtiği veya önce bulunduğu yerde bıraktığı belirti, nişan, alamet, emare.
2. Bir şeyin dokunmasıyla geride kalan belirti.
3. Bir olay veya bir durumdan geride kalan belirti, ipucu, emare.
4. Bir olay, bir durum veya yaşayıştan geride kalan belirti, eser.
5. *matematik* Bir düzlemin başka bir düzlemlerle veya bir doğru ile kesişmesinden doğan ara kesit.

[RU.]

Arasında, -DAn, -nIn, -nUn

29. JİLET / ЖИЛЕТ:

[TR.]

Gilette özel adından

İnce çelikten yapılmış, iki yanı keskin tıraş bıçağı.

[RU.]

Yelek, kurşun geçirmez yelek, can yelegi.

30. KABAK / КАБАК:

[TR.]

1. Kabakgillerden, sürüngen gövdeli, sarı çiçekli, birçok türü olan bir bitki (Cucurbita).
2. Bu bitkinin türlerine göre yemeği ve tatlısı yapılan ürünü.
3. Esrarkeşlerin kullandığı bir tür nargile.
4. (*müzik*) Kabak kemane.
5. Ham, tatsız (kavun, karpuz).
6. Tüysüz, dazlak.
7. Dışleri aşınarak yüzeyi düzleşmiş olan (taşıt lastiği).
8. (*mecaz*) Bilgisiz, görgüsüz, kaba.
9. *halk ağzında* Kısa boynuzlu hayvan.

[RU.]

Meyhane, taverna, gürültülü mekan.

31. KABAN / КАБАН:

[TR.]

(I)

1. (*halk ağzında*) Dik yokuş.
2. (*halk ağzında*) Tepe.

(II)

Çeşitli kumaşlardan yapılmış, kalçaya kadar inen ve paltoya benzeyen üst giysisi.

[RU.]

Yaban domuzu.

32. KANAT / КАНАТ:

[TR.]

1. Kuşlarda ve böceklerde uçmayı sağlayan organ.
2. Balıklarda yüzgeç.
3. Bir uçağın havada durmasını sağlayan taşıyıcı aerodinamik güçlerin etkilediği yatay yüzey.
4. Kapı, pencere, dolap gibi dikine açılıp kapanan şeylerin kapağı.
5. Yan, taraf.
6. Meclis, parti vb. topluluklarda düşünce yönünden özellik gösteren taraflardan her biri.
7. Fırıldak biçiminde olan şeylerde kol..
8. Angiç.

9. *askerlik* Savaş düzenindeki ordunun iki yanından her biri, cenah.

10. *spor* Futbol, hentbol vb. takım oyunlarında hücum hattının sağ ve sol bölümü.

[RU.]

İp, halat, kablo.

33. KANUN / КАНЫН:

[TR.]

(I)

1. Yasa.
2. Geçerli olan kural.

(II)

(*müzik*) Dikdörtgen biçiminde, bir köşesi kesik, yassı bir sandık üzerine gerilmiş tellerden oluşan, tırnak adı verilen çalgıçlarla çalınan ince saz çalgısı.

(III)

(*eskimiş*) Eski takvimde yer alan kânunusani, kânunuevvel ay adlarında geçen `ateş ocağı` anlamındaki söz.

[RU.]

Arife.

34. KARA / КАРА:

[TR.]

(I)

Yeryüzünün denizle örtülü olmayan bölümü, toprak.

(II)

1. En koyu renk, siyah, ak, beyaz karıştı.
2. Bu renkte olan.
3. Esmer.
4. (*mecaz*) Kötü, uğursuz, sıkıntılı.
5. (*mecaz*) Yüz kızartıcı durum, leke.
6. (*mecaz*) İftira.

[RU.]

Ceza, öç (almak).

35. KATAR / КАТАП:

[TR.]

1. Tren.
2. Taşıt dizisi.
3. Bir arada giden veya uçan hayvan dizisi.
4. Orta Doğu'da bir ülke.

[RU.]

Nezle, soğuk algınlığı.

36. KEM / КЕМ:

[TR.]

1. (*eskimiş*) Kötü, fena (göz, söz vb.).
2. (*eskimiş*) Noksan, eksik.

[RU.]

Kim, kim tarafından, ne.

37. KIŞ / КЫШЬ:

[TR.]

(I)

1. Kuzey yarım kürede 22 Aralık-21 Mart tarihleri arasındaki zaman dilimi, sonbaharla ilkbahar arasındaki soğuk mevsim.
2. (*mecaz*) Çok soğuk hava.

(II)

Tavuk vb. kümes hayvanlarını kovalamak için çıkarılan ses.

[RU.]

Ateş etmek, çarpmak

38. KİL / КИЛЬ:

[TR.]

İslandığı zaman kolayca biçimlendirilebilen yumuşak ve yağlı toprak.

[RU.]

Omurga

39. KOL / КОЛ, КОЛЬ:

[TR.]

1. İnsan vücudunda omuz başından parmak uçlarına kadar uzanan bölüm.
2. Giyside vücudun bu bölümünü saran parça.
3. Makinelerde tutup çevirmeye, çekmeye yarayan ağaç veya metal parça.
4. Koyun, dana, kuzu vb.nde ön ayağın üst bölümü.
5. Ağaçlarda gövdeden ayrılan kalın dal.
6. Bazı çalgıların elle tutulan sap bölümü.
7. Koltuk, divan vb.nin yan tarafında bulunan dayanmaya yarayan parça.
8. Bir şeyin ayrıldığı bölümlerden her biri, dal
- (I), k şube, brans.
9. (*tarih*) Karakol.
10. İş takımı, ekip, grup.
11. (*askerlik*) Kanat.

12. Dizi, düzen.

13. (*denizcilik*) Bir halat oluşturan bükülmüş lif demetlerinden her biri.

[RU.]

1. Kazık(ağaç),
2. İmbik

40. KOLİ / КОЛИ - КОЛИБ:

[TR.]

1. Posta paketi.
2. İçinde türlü eşya bulunan çeşitli büyüklükte paket.

[RU.]

-sA, eğer

41. KOR / КОРЬ:

[TR.]

(I). İyice yanarak ateş durumuna gelmiş kömür veya odun parçası.

(II). (*mecaz*) Büyük acı, üzüntü, sıkıntı, dert.

(III). (*mecaz*) Kırmızı renkli.

[RU.]

Kızamık

42. KRAVAT / КРОВАТ:

[TR.]

Bir ucu ince, diğer ucu daha geniş, gömlek yakasının altından geçirilerek önde üçgen biçiminde bağlanan, özel kumaştan yapılan giysi aksesuarı, boyun bağı.

[RU.]

Yatak/karyola, çekyat.

43. KULAK / КУЛАК:

[TR.]

(I)

1. Başın her iki yanında bulunan işitme organı.
2. Bu organın, sesleri toplayıp içeriye almaya yarayan dış bölümü.
3. Balıklarda başın iki yanında bulunan ve ağızdan alıp solungaçlardan geçirdiği suyu dışarıya vermeye yarayan yarıklardan her biri.
4. Saban kulağı.
5. Duvar, baca, şömine vb. yerlerde kulağa benzer çıkıntı.
6. Telli çalgılarda tel germeye yarayan burğu.

7. Akarsuların ve özellikle göllerin karaya giren ve durgunlaşan yerleri.

8. Seslerin uygunluğunu seçebilme ve değerlendirebilme yeteneği.

(II)

(eskimiş), Rusça Varlıklı Rus köylüsü.

[RU.]

Yumruk, pençe, darbe.

44. KUM / КУМ:

[TR.]

1. Silisli kütlelerin, kayaların, doğal etkenlerle parçalanarak ufalanmasından oluşan, deniz kıyısı, dere yatağı vb. yerlerde çok bulunan, ufak, sert tanecikler.

2. Armut, ayva vb. meyvelerin etli bölümlerindeki sert tanecikler.

3. Vücuttaki bezlerin, özellikle böbreğin ürettiği ince ve katı tanecikler.

[RU.]

Vaftiz babası

45. LAPA / ЛАПА:

[TR.]

1. Nişastalı tanelerin, su ile kaynatılarak bulamaç kıvamına getirilmiş durumu.

2. Ketan tohumu vb. bitkilerin kaynatılmasıyla elde edilen, sıcak olarak tülbent içinde vücuda dıştan uygulanan ilaç.

[RU.]

Pati, pençe

46. LAZ / ЛАЗ:

[TR.]

(I ince okunur)

Güney Kafkasyalı bir halk veya bu halktan olan kimse.

[RU.]

Delik, boşluk.

47. LEŞ / ЛЕШ:

[TR.]

1. Kokmuş hayvan ölüsü.

2. Çok kötü kokan.

[RU.]

Bir tür balık, çapak /çipura,

48. LİF / ЛИФ:

[TR.]

1. Her türlü maddeyi oluşturan çok ince ve uzun parça.

2. Yıkamak için kullanılan bitki telleri demeti veya türlü ipliklerden yapılmış örgü.

3. (biyoloji) Tel.

[RU.]

Korse

49. MAGAZİN / МАГАЗИН:

[TR.]

1. Halkın çoğunluğunu ilgilendirecek, çeşitli konulardan söz eden, bol resimli yayın.

2. Genellikle sanat, eğlence ve spor dünyasında tanınmış kişilerle ilgili haber ve yorum.

[RU.]

Market/dükkân

50. MAMA / МАМА:

[TR.]

(I)

Bebek için hazırlanan yiyeceklerin genel adı.

(II)

Çaça, abla.

[RU.]

Anne

51. MASTER / МАСТЕР:

[TR.]

Yüksek lisans.

[RU.]

Usta

52. MERA / МЕРА:

[TR.]

Otlak.

[RU.]

1. Ölçü

2. Önlem

3. Çare

4. Adım

5. Kapsam

53. MİR / МИР:

[TR.]

1. (eskimiş) Baş, kumandan, amir.

2. (eskimiş) Bey, emîr.

[RU.]

1. Dünya, barış
2. Evren
3. Bitki örtüsü
4. Varoş, banliyö

54. MORAL / МОРАЛЬ:

[TR.]

Bir insanın ruhsal gücü, manevi güç, maneviyat.

[RU.]

1. Ahlak, etik
2. Kissadan hisse
3. Ahlaki değerlendirme
4. Vaaz vermek, öğüt vermek

55. MORS / МОРС:

[TR.]

Morsgillerden, Kuzey Atlantik'te yaşayan, 4 metre uzunluğunda, derisi, dişi ve yağı için avlanan bir memeli hayvan (*Odobenus rosmarus*).

1. Nokta ve çizgilerden oluşan bir alfabe kullanan telgraf dizgesi.
2. Bu işaretleri almaya ve göndermeye yarayan alet.
3. (*mecaz*)Gizli işaret.

[RU.]

Meyve içeceği, hoşaf.

56. NAM / НАМ:

[TR.]

1. Ad.
2. Ün.

[RU.]

Biz, bize.

57. ON / ОН:

[TR.]

1. Dokuzdan sonra gelen sayının adı.
2. Bu sayıyı gösteren 10 ve X rakamlarının adı.
3. Dokuzdan bir artık.

[RU.]

O (erkek)

58. PARA / ПАРА:

[TR.]

1. Devletçe bastırılan, üzerinde değeri yazılı kâğıt veya metalden ödeme aracı, nakit.
2. Kazanç.
3. (*eskimiş*) Kuruşun kırkta biri.

[RU.]

1. Çift, evli çift.
2. Takım (elbise).

59. POT / ПОТ:

[TR.]

1. Kötü dikiş sebebiyle kumaşa oluşan büzülme veya kıvrım.
2. Poker vb. iskambil oyunlarında oyuncuların tümünce ortaya sürülen eşit miktardaki para veya fiş.
3. (*mecaz*) Yanlışlık, hata, gaf.

[RU.]

Ter, terlemek, kan ter içinde kalmak.

60. RAY / РАЙ:

[TR.]

Tren, tramvay vb. taşıtlarda tekerleklerin üzerinde hareket ettiği demirden yol.

[RU.]

Cennet

61. ROTA / РОТА:

[TR.]

1. Bir gemi veya uçağın gidiş yönü, izleyeceği yol.
2. (*mecaz*) Görüş veya tutuma göre gidilen, izlenen yol.

[RU.]

Bölük, şirket

62. SAM / САМ:

[TR.]

(I)

Sam yeli.

(II)

Rus yapısı, karadan havaya güdümlü silah.

[RU.]

Kendi, kendim, kendisi.

63. SANKİ / САНКИ:

[TR.]

1. Farz edelim ki, güya.

2. Soru cümlelerinde belirtilen konuya ilgiyi çekmek veya uyarıda bulunmak için kullanılan bir söz.

3. Sözümler ona, sözde.

[RU.]

Küçük kar kızağı

64. SARAY / САРАЙ:

[TR.]

1. Hükümdarların veya devlet başkanlarının oturduğu büyük yapı.

2. Kamu işlerinin yürütüldüğü büyük yapı.

3. (*mecaz*) Görkemli ve gösterişli yapı.

4. (*eskimiş*) Devlet başkanı ve çevresi.

[RU.]

1. Ahır

2. Odunluk

3. Konforlu olmayan yer.

65. SIR / СЫР:

[TR.]

(I)

1. Bazı nesnelere parlaklık verme, dış etkilerden koruma, sızmalarını önleme vb. amaçlarla sürülen, saydam veya donuk vernik.

2. Aynaların arkasına ve kaplama metal eşyanın yüzüne sürülen ince tabaka.

(II)

1. Varlığı veya bazı yönleri açığa vurulmak istenmeyen, gizli kalan, gizli tutulan şey.

2. Aklın erişemediği, açıklanamayan veya çözülemeyen şey, giz, gizem.

3. Bir işin, bir şeyin dikkat, yetenek, deneyim ve sezgi yardımıyla kavranabilen en zor, en ince yanı.

4. Bir amaca ulaşmak için kullanılan, başvuru özel ve gizli yöntem.

[RU.]

Peynir

66. SON / СОН:

[TR.]

1. Şimdiki zamana en yakın zamandan beri olan veya bu zamanda yapılmış, olmuş olan, ilk karşıtı.

2. En arkada bulunan.

3. Artık ondan ötesi veya başkası olmayan.

4. Uç, sınır.

5. Olanca.

6. Bir şeyin en arkadan gelen bölümü, bitimi, nihayet, akıbet.

7. (*mecaz*) Ölüm.

8. *anatomi* Döl eşi.

[RU.]

1. Uyku

2. Rüya

67. ŞURUP / ШИРПЫ:

[TR.]

1. Çok kaynatılarak koyulaştırılmış şerbet.

2. Çeşitli meyve özleri ve şekerin kaynatılmasıyla elde edilen içecek.

3. İçinde çok miktarda şeker bulunan koyu sıvı kıvamda olan ilaç.

[RU.]

Vida, vidalamak.

68. TAM / ТАМ:

[TR.]

1. Eksiksiz, kesintisiz.

2. Bütün, tüm.

3. En elverişli, en uygun.

4. Tıpkı.

5. O sırada, o anda.

6. (*mecaz*) Gerçek, kusursuz.

7. (*mecaz*) Ehliyetli, yetkin.

8. (*argo*) Amerikan doları.

[RU.]

1. Burada, orada, orası, aynı yerde, her yerde.

2. İlerde.

3. (*halk ağzında*) sonra

69. TAYT / ТАЙТЪ:

[TR.]

1. Bacakları sıkı saran özel kumaştan yapılmış bir pantolon türü.

2. Sızmaz, su geçirmez bir kumaştan yapılmış şort giysi.

[RU.]

Dışa vurmamak, saklamak

70. TEN / ТЕНЪ:

[TR.]

1. İnsan vücudunun dış yüzü, cilt.

2. (*eskimiş*) Vücut.

[RU.]

Gölge, koyu

71. TOK / TOK:

[TR.]

1. Açlığını gidermiş, doymuş, aç karşıtı.

2. Sık ve kalın dokunmuş (kumaş).

3. Kalın ve gür (ses).

4. (*mecaz*) Sevgi, sevecenlik, başarı, para, mal

vb. şeyleri elde etmiş ve bunlara kavuşmuş

olan.

[RU.]

1. Akım, cereyan, yüksek gerilim, alternatif akım, direkt akım.

2. Harman yeri

3. Kuşların çiftleşme yeri

4. Miğfer, kenarsız kadın şapkası, aşçı şapkası.

72. TURA / ТУРА:

[TR.]

1. Tuğra.

2. Metal paranın resimli yüzü.

3. Halat gibi örülmüş iplik çilesi.

4. (*halk ağzında*) Bazı oyunlarda, vurmak için

kullanılan düğümlemiş mendil.

5. (*halk ağzında*) Ucu düğümlemiş bir mendil

aracılığıyla yanan veya yanılanların ebe

tarafından cezalandırıldığı bir tür çocuk

oyunu.

[RU.]

1. (*satranç*) Kale

2. Ruh

73. TUŞ / ТУШЬ – ТУШ:

[TR.]

(I)

1. Piyano, org vb. müzik aletleriyle daktilo, hesap makinesi, bilgisayar ve telefon gibi makinelerde parmak vurulan yerlerin adı.

2. Yağlı boya ressamlığında fırçadaki boyanın tuvale sürülüş biçimi.

3. Eskrimde kılıcın ucunun karşı oyuncunun göğüs ve karın bölgesini koruyan özel giysinin bir bölümüne değmesi.

(II)

Güreşte oyun sırasında iki omzun aynı anda yere değmesiyle oluşan yenilgi.

[RU.]

1. Selam havası, fanfar çalmak.

2. Çini mürekkebi.

74. TUZ / ТУЗ:

[TR.]

1. Kokusuz, suda eriyen, yiyecekleri korumada ve tatlandırma için kullanılan billursu madde.

2. Bir asitteki hidrojenin yerini bir bazın almasıyla oluşan birleşim, sodyum klorür (NaCl).

[RU.]

1. Bey

2. (*iskambil*) as

3. (*konuşma dilinde*) Büyük atış

75. US / УС:

[TR.]

Akıl

[RU.]

Bıyık

76. VELET / ВЕЛЕТЬ:

[TR.]

1. (*eskimiş*) Oğul, çocuk.

2. (*eskimiş*) Çocukları paylarken kullanılan bir söz.

[RU.]

Sipariş, emir.

77. YAMA / ЯМА:**[TR.]**

1. Delik ve yırtığı uygun bir parça ile onarma, kapatma.
2. Bu iş için kullanılan parça.
3. Deride geniş leke.

[RU.]

Çukur, kuyu

78. YAZIK / ЯЗЫК:**[TR.]**

1. Herkesi üzebilecek şey, günah.
2. Acınma, üzüntü anlatan bir söz.
3. Kınama anlatan bir söz.

[RU.]

Lisan, dil (organ)

79. ZAM / ЗАМ:**[TR.]**Bir şeyin fiyatını artırma, bindirim.**[RU.]**

1. Vekil, yardımcı.

Sonuç

Bu çalışmanın Rusçadaki ve Türkoloji için gerekli olan diğer dillerdeki yalancı eş değer yapıların araştırılmasında bir başlangıç olması ümit edilmektedir.

Gerek Türk gerek Rus coğrafyalarında ana dilleri Türkçe ve/veya Rusça olmayan öğretmenlerin ve/veya mütercim-tercümanların bu yapıları bilmeleri, iletişimde ve çeviride ortaya çıkabilecek karışıklıkları önlemede önemli rol oynayacaktır. Bu anlamda ortaya çıkabilecek hatalar -hatanın yerine ve hatayı yapan kişiye de bağlı olarak- bazen alaycı gülüşlere bazen de derin sessizliklere hatta ciddi ve geri dönülmesi güç durumlara da sebebiyet verebilecektir.

Öte yandan; sadece çeviri alanında değil, her iki dilin öğrencileri ve öğretmenleri için de benzer durumlar söz konusudur. Okuma ve yazmayı öğrenmek fonemik farkındalık, kod çözme, akıcılık, anlama, yazma mekaniği gibi aynı temel süreçleri kullanır. Hedef ya da kaynak dil öğretici ve öğrencileri bu iki dil arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları bildiklerinde ve karşılıklı olarak okuryazarlık aktarımı yapıldığında, zamandan ve tahmin çalışmalarından tasarruf sağlanmış olacaktır.

Bu çalışmanın Rus ve Türk kültürleri arasındaki çeviri ya da karşılıklı iletişim yeterliliğinin gelişmesine mütercim-tercüman, eğitimciler ve Türkçe/Rusça öğrenenlere katkı sağlayacağı ve bu alana yeni bakış açıları getireceği düşünülmektedir.

Yapılan tespitler sonucunda, çeviri esnasında benzer kelime ve diğer yapılardan kaynaklanan hataların en aza indirilmesi konusunda bu ve benzeri çalışmalardan yararlanılacağı ümit edilmektedir.

Kaynakça

- Alkan H. (2012). International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 7/4, Fall.
- Büke, Himmet. (2014). Gagauz Türkçesi Ve Türkiye Türkçesi Arasındaki Yalancı Eşdeğerler, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, C. 6, Sayı. 14, S. 215-229.
- Karaman, E. (2009). Rusçadaki Türkçe Ödünçlemeler, Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 4/3 Spring.
- Oxford Essential Russian Dictionary. (2015), Oxford University Press, London.
- Большой Турецко-Русский и Русско-Турецкий Словар, (2011). Дом Славянской Книги, Москва.
- Tekleli, M. (2006). Rus Dilinde Türk Sözlere, Bakı
- <https://akjournals.com/view/journals/084/6/2/article-p173.xml>
- <https://sozluk.gov.tr/>
- <http://lugatim.com/>
- <https://www.colorincolorado.org/>
- <https://www.cognates.org/h/highlight.html>